ԹՄԱՆԵՈՄԷԿԵՐՈՒԹ—ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1872—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—8—ՕԳՈՍՏՈՍ—1872

ՊԱՏՄԱՆԹ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 ղրշ.
» Գաւառաց » 10 մէճ
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 ղրշ.
» Գաւառաց » 5 մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փր.
Կանուցման սակը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ, երկու անգամի համար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու համար գաղ սակարկութիւն կրլլայ

ԱԱԹԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆԹ

Դուրս գոյած լրագրաց ճանրաձախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերարերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Ցնորէնին, պիրք ուղղուի, Կ. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Կ ՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 8 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 15 օգոստ.

Թուրքիոյ դեսպան Ճէմիլ փաշան հրաժարական այցելութիւն առաւ Պ. Թիէրի։

Բրուկսել 16 օգոստ.

Բելգիքի լրագրին տէրը բանտարկեցաւ։

Փարիզ 17 օգոստ.

Գաղղիոյ եւ Անգլիոյ մէջ կեցած առեւտրական դաշնագրութիւնը չափաւորեալ ձեւով մի պայմանաժամէն եւս երկարելոյ համաձայնութեամբ բանակցութիւնք բացուեցան երկու կառավարութեանց մէջ։

Լոնտրա 16 օգոստ.

Իրլանտայի հիւսիսային Պելֆասթ քաղաքէն լուր կուգան թէ երեկ յիշեալ քաղաքի բողոքականաց եւ կաթոլիկաց մէջ ծանր կռիւ ծագելով, երկու կողմէն քանի մի մարդ մեռան եւ շատերը ալ վիրաւորեցան։

Թէհրան 19 օգոստ.

Հին յեղափոխիչներուն ընդդիմութեան հակառակ՝ Շահին Եւրոպա ճանապարհորդելոյ գիտաւորութիւնն լսոյգ է։ Մինչեւ իսկ պաշտօնական կերպիւ պատրաստութիւնք կը լինին։

Լոնտրա 19 օգոստ.

Օտ. գոնս. 52 9/16
փոխ 1869 64 1/4
» 1871 73 1/4
Ընդգ. գոնս. 92 7/8
Ս.Ֆիան 20—21
Մոնէր 41—42 1/2

Լիվերբուլ 17 օգոստ.

Բամբակ Ա.Դ. 0. 10 1/4
Ծախուած 8000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոյսերական Հրամանաւ՝

Իզմիրի կառավարչ Սաորդ փաշան երեւմնոյ պաշտօնակից անուանեցաւ փոխանակ Էմին փաշայի, որ Իզմիրի կառավարչ անուանեցաւ։

Պրուսայի քաղաքին կառավարիչ Ալի Բիղա փաշան Նիշի կառավարիչ անուանեցաւ։

Սայիտ Էֆէնտին վերստին Գալատայի՝ կառավարիչ անուանեցաւ։

Պաղատոյի քաղաքին կառավարիչ Հասան պէյ Նիյազէի կառավարիչ անուանեցաւ։

Վեհ. Սուլթանին նախորդ առաջին քարտուղար Լեմին պէյն եւ ատիկատութեան նախորդ պաշտօնեայ Հիւսնի էֆէնտին՝ որ նախարդ Մեծ—Եղարքսին օրով կիզրան աքսորեալ էին, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձան։

Ռօսսիոյ եւ Կէրիպօլուի մէջ ուեղը գանուող Միւրէֆիթ գիւղաքաղաքին վերայ յուլիս 28 էն 29 ի գիշերն ահեղ փոթորիկ բղխելով եւ ատամի կայկուա ու անձրեւ ուեղ ալով, սարերն ու այգիներն աւրուելէ զատ, երեքնէն աւելի տուն կործանած եւ 25 ալ հոգի ջուրերէն քշուելով կեանքերնին կորուսած են։

Վերջին անձրեւները Նիկոմիդիոյ Ճգիւզլրէկց ալ շատ վնաս տուած են։

Սէրայէվօն Կ. Պոլիս գալոյ համար յուլիս 23 ին ճամբայ ելնող Օսմանեան թղթատարը նոյն դիշերը Բուսանիէ անուտան մէջ կողոպտուեցաւ ուսաղակներէ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԷԱՒԱՍԸ ՕԳՈՍՏՈՍ

7 օգոստ. երկուշաբթի իրիկուն	57	17
8 » երեքշաբթի առաւօտ		
բացուելուս	57	15
կէս օր	57	24

Կ. Պոլիս 4 օգոստ.

Սովրէթ ժէնէրալի բաժինք	Ոսկ. լիր.	11.22
Քրէտի » »	Օսմ. »	16.7
Քրէտի Օսմիրլ—Թէրք		7.36
Կրկիմուղնաց »	Ֆր.	178.
Փոխ 1863 »	»	344.
» 1865 »	»	334
» 1869 »	»	322
Թրամուէյ	Օսմ. լիր.	12.95

ՕՐԱԳՐՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉԸ

Սուզիւ խմբագրութիւնը արզայական խոզոլիկ մ՚եղած է այսօր մեր ապգին մէջ։

Հայիւ քանի մի հոյերէն ու օսմոր բառ եր իմոմ ոչ գիտցող նորուս համբակներ՝ փարժարաններէն փախչելով՝ լրագրոյ ոմանց գրասենեակը կը գիմեն եւ անմիջապէս խմբագրութեան ու թարգմանչութեան ոլորտան ատանալով՝ կ՚սկսին իրենց բերնին եկածը դուրս փչել հայերէն լեզուն՝ ի խաչ հանել ու ճերմակ, ճերմակը սեւ թարգմանել վերջապէս խմբագրութիւնը բարելոնի խառնակութեան վիճակի մէջ դնել։

Ժողովրդեան մեծ մասին անուսումնութիւնն՝ ընտրելութեան անկարոյ՝ այս տեսակ հոմբակաց յանձնապահութիւնը թաղակերոյ միջոց մ՚եղած է սարսափելի արար, այնպէս որ, այսօրուան օրս լուրջ եւ խմատուոյց դրութիւնը այնպէս յարդ չունին մեր ժողովրդեան անուսումնոյն առջեւ, օրչափ անհիմն եւ այլանդակ գրութիւնք չուլխմանական մեծարանութիւնը, խախուտ բացաղանչութիւնք անուանարկութիւնք վատաճանչութիւնք, գռեհկական հայհոյութիւնք, ցուլտ եւ անպարկեշտ խեզկատակութիւնք գնչական լեզուի բանակոխք եւ այլն եւ այլն։

Օրագրոյ թարգմանիչն ալ ճշգիւ վերոյիշեալ յանձնապահաց հոմբակներէն մին է, թերեւս ամենէն յանդգնագոյնը, որ առանց գաղղիերէն լեզուին սկզբնատարերքն իսկ գիտնալոյ ոչ միայն իրողութիւններն ու դրուածները կողմալլ, կողմափոխել, այլ եւ իր սեպհներն իրրեւ ուղիղ պաշտպանել կը յանդգնի։

Կը յիշեն ընթերցողք, որ այդ ոչարմելի պարոնն՝ անցեալ չաբթու իսկիւտարու կառավարիչ անուանեցաւ քան՝ էր՝ Թասուն փաշային հանոր Շքեղարոյի կառավարիչ անուանեցաւ քան՝ էր՝ Իսկիւտարն Շքեղարոյ հասկնալով, եւ մեր ալ այդ օրուն ուղղած եւ որաւճառն ալ բացատրած էինք, որպէս զի ուրիշ անգամ՝ ալ նոյն սխալին մէջ չինոյ։

Բայց մեր սաւած փոքրիկ հրրահանգն՝ այդ յանձնապահաց համբակին սիրտերուն անարդութեանը դպչելով, ուրիշ ոչ Օրագրոյ մէջ մեր գէմ շատ մի լուտանք արձակելէ եւ մեր մէկ հոլոյսն սխալը նշանակած է։ կարծեցնելով սխալ մի՝ որ միայն իր յանդգնութիւնը նշանակելու կը ծառայէ։

Լոնտրայէն յունիս 1 թուով եկած հեռագրոյ մ՚ont incliné ձի էւլլնէ բառը մեկնս 23 թուով Մասիսի թերթին մէջ յանն ը-ն թարգմանած եմք եւ դեր՝ մինչդեռ յիշեալ բառն ըստ կարծեաց Օրագրոյ թարգմանչին յանն ը-ն ընել է՝՝՝։

Խնդրեմ հոմբակ, էւլլնէ՝ հակիր հակիր միտիլ ծռեր ծռիլ ընել է՝ յանձն առնոյ կամ՝ չառնոյ խմատ բնաւ չունի։ եւ Փուրիէ տ՚Օրիանի յունիս 3 թուոյն մէջ տպագրական սխալ մ՚է՝ ont décliné ձ էւլլնէ բառին տեղ դրուած՝ որ ը-ն-ելոյն՝ յանն ը-ն՝ ընել է։

Ի հաստատութիւն այսմ՝ ահաւասիկ մայրագրագրին անգղիերէն լրագրաց՝ Լէվիրթ—Հէրըլտի եւ Լէվիրթ— Թայմսի յունիս 3 թուոյ մէջ հրատարակեալ թէ՝ անգղիերէն եւ թէ գաղղիերէն բնագրերը։

LONDON, June 1.

Lord Granville in the House of Lords and Mr. Gladstone in the Commons, in reply to questions put yesterday evening, declened to enter into explanations as to the present state of the negotiations on the Alabama question.

Londres, 1er Juin.

Lord Granville à la chambre des Lords et M. Gladstone à la chambre des communes, ont décliné hier au soir d'expliquer la position actuelle de la question de l'Alabama.

Մեր թարգմանութիւնն ըստ գաղղիերէնին։

«Լոնտրա 1 յունիս.

«Երէկ իրիկուն Լորտ Գրանվիլ Լորտերուն եւ Պ. Կլատսթոնի ալ Ներսախոհաց ժողովին մէջ յանձն չառին Ալբատրոսի խնդրոյն ներկայ վիճակը բացատրել։»

Ինչպէս կը տեսնեն անգղիագէտ եւ գաղղիագէտ ընթերցողք, երկուքիկոյ մէջ ալ էւլլնէ բառը գործածուած է, որ կատարեալ սրոյ եւ սրարարդային յարմար իմատ ունի եւ խօսքին կազմութեան կանոններուն ալ ճշգիւ կը պատասխանէ։ մինչդեռ էւլլնէ բառը բնաւ յարմարութիւն չունի եւ խօսքին կազմութեան կանոնաց ալ չպատասխաններ։ որովհետեւ բարդրեալ ժամանակներու մէջ ոչ էւլլնէ բառին հետ՝ էրէյէ բառը չկրնար հանձնուիլ այլ՝ էրէյէ պէտք է լինի եւ ոչ՝ էւլլնէ պէտք է լինի։

Այս ամէն պարագաներէն յայտնի կը տեսնուի թէ Փուրիէ տ՚Օրիանի մէջ միայն տեսնուած ոչ էւլլնէ բառը տպագրական վրիպակ մ՚է։ Սակայն դառ. հեռագիրը Լոնտրայէն եկած՝ եւ ինդիրն ալ անդգիտաց վերարերեալ լինելով անդգիական լրագիրք առաւել վստահութեան արժանի դատուելու են այս ինդրոյս մէջ, եւ գաղղիերէնին ու անդգիերէնին մէջ միապէս էւլլնէ բառին գործածութիւնը բնաւ տարակոյս չթողուր նոցա ճշդութեան վերայ։

Այս ընարութիւնները կամ զանազանութիւններն ընել Օրագրոյ թարգմանչին կարօղ մեծնէն վեր լինելով՝ Փուրիէի տպագրական սխալին կուրարար հետեւելէ՝ եւ անոր կամաշրջուածական անտեղի եւ անյարմար խմատ եւ նշանակութիւն տալով Օրագրոյ ընթերցողները խաբելէ՝ ետեւ՝ մեր ճիշդ թարգմանութիւնը սխալ անուանելու կը ժպտի՝ եւ այսպէս Մասիսի սխալը գտնել կարծած ժամանակ վերատին կը խոյանաւանի գրական ոչխարին առջեւ։

Մեք ինքզինքնիս անսխալ կարծելոյ յիմարութիւնը չեմք կրնար ունենալ։ կը խոստովանիմք որ ինչպէս ամեն լրագրոյ՝ Մասիսի մէջ ալ խմբագրական կամ տպագրական անուշադրութիւնք յաճախ եկած վրիպակներ երբեմն կրնան տպրիլ։ բայց այն վրիպակները նշմարել Օրագրոյ գաճաճ թարգմանչին հասարութիւնէն վեր է, որովհետեւ ուղիղն ու օտարը զանազանելոյ կարողութիւն չունի, ինչպէս որ այս պարագայիս մէջ ալ տեսնուեցաւ։

Լուսոյ վերատին խաւար կը տարք այդ հոմբակին՝ որ Օրագրոյ սատարութիւնէն Աբատատոյ խմբագրութեան անցնելս անկեսս Զոյիքն իւր հետ առնելով՝ նոր փարժարան երթան, սարիին, կրմուին, եւ ապա գրական տապարին վերոյ բարբառելու եկնին։

Արմաշու Զարխանան Ս. Աստուածածնայ նկեղեցին խիստ հոյակապ եւ գեղեցիկ կերպիւ շինուած ընցած յինելոյ, յառաջիկայ կիրակի օրը պիտի օծուի։

Այս եկեղեցական մեծ հանդէսին որ ամենայն շքեղութեամբ պիտի կատարի, Ս. Պատրիարք հայրն ալ հրաւիրուած է, եւ անշուշտ թէ մայրաքաղաքիս եւ թէ Նիկոմիդիոյ դասուածքն եւ շրջակայքներէն ալ բազմութիւն բարեպաշտ ազգայինք պիտի փութան նոր կիրակոյ գոնուիլ։

Անցեալ հինգշաբթի օրը վանմափայլ Նուպար փաշան խաղիւնի Նուպար—Շահնազարեան վարժարանի դասատուաց խմբին սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ՝ ի Պէշիկթաշ՝ յիշեալ վարժարանին ներ-

Նամակագրութիւնն անդամներէն Մ. Զուն-դին բնակարանին մէջ։ ուր ներկայ էին.

Արժ. Տ. Սահակ քահանայ Տ. Սարգ-սեան—Դասատու Հրաշնագիտութեան։

Արժ. Անմէջ Էֆէնտի — Դասատու Տանկերէն լեզուի.

Պ. Աղաբեկեան Մարկոս Էֆէնտի — Աշակերտ Փարիզու Ազգի Պատգամաւորութեան վարժարանաց—Դասատու Աշխարհագրութեան եւ ընդհանուր պատմութեան.

Պ. Աղարեան Մանուկ Էֆէնտի — Աշակերտ Փարիզու Հանրապետութեան վարժարանին—(Դասատու մաթեմատիքական գիտութեանց կարկատական զինուորական վարժարանին)։ Դասատու Մաթեմատիքի եւ Գաղղիերէն լեզուի.

Պ. Շուէյ—Գաղղիէ դասատու Ղալաթիա Սէրայի վարժարանին դասատու բնական գիտութեանց.

Պ. Թէլիմաք Ինքոլիսեան—Աշակերտ Փարիզու գեղարուեստից վարժարանին, դասատու ուրուագծութեան.

Պ. Բուդիէ — Գաղղիէ՝ աշակերտ Փարիզու Սէն Աիէլրիսի վարժարանին, դասատու Գաղղիերէն լեզուի եւ դրագիտութեան.

Պ. Նանիկեան — Աշակերտ Պէյճիքայի երկրագործական վարժարանին դասատու Անգղիերէն լեզուի.

Պ. Զ. Զօփուրեան—Աշակերտ Պէյճիրի Ուսուցչական վարժարանին (Լեռ նեռմայ) դասատու աշխարհագրութեան եւ թուաբանութեան եւ աշխարհագրութեան Ս. Պատարանին։ գեղագրութեան եւ ձայնական երաժշտութեան բոլոր դասերուն.

Պ. Բոսանդոյկեան—Աշակերտ Մոսկուայի Լազարեան վարժարանին դասատու եւ դասատու հայերէն եւ Գաղղիերէն լեզուաց Ա. դասարանին.

Պ. Սիսեան—Աշակերտ Նէրսէսեան վարժարանին խաղիւղի, դասատու եւ դասատու հայերէն եւ գաղղիերէն լեզուաց Բ. դասարանին.

Պ. Ֆորիս—Աշակերտ Քոնտրանի վարժարանին հսկող եւ կրկնիչ գաղղիերէն լեզուի։

Վարժարանին տեսուչ Նիքէճեան Էֆէնտին, վերոյիշեալ անձինքը մի առ մի ներկայացնելէ ետեւ։ հարցրեց նաեւ Նորին վեհութեան թէ զանազան դասատուներուն բացակայ էին հեռաւորներեն։

Պ. Հ. Զարմանեան Մխիթարեան ուսուցիչ դասատու հայկական լեզուի եւ գրաքննութեան.

Պ. Սինիկ— Աշակերտ Ուսուցչական վարժարանին փարիզու։ (դասատու աշխարհագրութեան Պալաթիա Սկրտչի Լիսէին) դասատու. աշխարհագրութեան.

Պ. Օրէմոն—Աշակերտ Էկէմպէրկի Ուսուցչական վարժարանին հսկող եւ դասատու մթնաբանութիւն.

Պ. Պարժապեան—Աշակերտ Խասդիի Ղերբիեան վարժարանին, դասատու թուաբանութեան եւ հաշուակալութեան ոչխարհագրութեան եւ տիեզերագրութեան.

Պ. Ա. Լոզանեան—Աշակերտ Փարիզու Քանէվամ տեղւոյն դասատու գաշնակի.

Պ. Մարտեան—Աշակերտ Պէպէքի վարժարանին։ կրկնիչ։

Պ. Արծրունի — Աշակերտ Գուլպար—Շոնտազարեան վարժարանի։ դասատու Տանկերէն գեղագրութեան եւ լեզուի Ա. եւ Բ. դասարանաց.

Վերջ. փաշան՝ վարժարանին ներկայ վիճակին մասին հրատարակուած հիմնադրէն շարունակ պահ եղած ըլլալն յայտնելով, յանկարծ չեղնակալ եղաւ թէ ցեղուչ էֆէնտիին եւ թէ բոլոր դասատուներուն եւ թոյլատրեց որ շարունակեն իրենց Ջանքն այն վարժարանին մասին՝ որ ազգին դասախօսարանին հայրենեաց պաշտօն ունի։

Ընդհանուր կիրակի. յուլիս 30. Նարբը—Գալատի երկաթուղիի վարժարանաց պարգեւատրութեան տօնի Արժեքնալէն վարչ ապետ Կիրսեան հեռաւոր կոչ կարդաց բոլոր խնդրաւոր ասեն-խօսութիւնն բրաւ.

«Գրեթէ չէ կեցած ժամանակ մը որ մանկանց հոգոյ ազնքան ասիոյ-գրական պէտք մը զգացուի բարոյ եւ առաջ դաստիարակութեան. եւ եւ կրթութեան, որքան որ այսօր։ խօսքս Գալատի եւ Գալաց վարժարանները յանախող դաստաւոյ մանկանց մասին է. Բաղձանք մը կայ որ գժբաղդաբար հանրական չէ տակաւին. եւ ահա է թէ՝ ցորքան մայրաքաղաքիս հայ — հասարակութիւնը դաստաւ-բական հայոց վրայ, է՝ զի գժբաղդաբար, եւ է՝ զի բոլորեցաղդաբար։ ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցութիւն կը բանեցնէ. եւ ցորքան դաստաւայնք չբիան կրնան անոյաստաւ-հան եւ տեսանց վասնզի այդ ազդեցութիւններն ճաշակել դանձին։ բամանդակ ազգին բարոյական կրթութիւն եւ արուեստական դարգացմանց կապակցեալ չափերը կը պահանջեն որ Գալատ վարժարանաց մէջ «բարոյք եւ

դաստիարակութիւն ու կրթութիւն մը» տրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը, զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

Վան 13 յուլիս 1872

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Յունիս 17 թուով Հայրենիքի մէջ Վանէն իրկուած երկու նամակ կարդացինք։ Նամակագիրք տգիտութեամբ եւ լռնաւորութեամբ ազնիւրուեցան Պոլսոյ մեծեւ յերկինս կը բարձրացնեն, եւ իւր ուսանելի եւ հայրենասիրութեամբ հանրածանօթ Ս. Հայրիկն եւ Բարդրատեան մոլորեալ ինիրու խառնարար եւ այն կանուանեն Բայց մանանայն եւ. Ճշմարտութիւնը՝ թէպէտ քիչ մ'ուշ՝ բայց կը յայտնէ եւ լայտնէ։ սենեակ. բռնաւորն։ ազատեցաւ Վասպուրականս ամ ոյժ ընդդիմեալ ուսումնական եւ ազգասէր փրոնոյ մը։ օրով կարնոեցի Հայրենասէր Հայրիկն եւ Ազգ։ վարչութիւնք։ թէպէտ ազգասէրս եւ լուսաւոր Պոլսոյ ինքնայ հոյնոյնէ եւ՝ ի նանիր յանդգնութիւնն։

Ամենայն դիւրութեամբ ու կրթութիւն մը։ ուրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը։ զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենասիրութիւն Հայոց—Լայնեաց դամ Պ. Յ. Մարգարեանց—Հոգեկան Նամակներ Ի Վրաց։—Հանրաւոր Պատուիրեալ Հայասանեանց Առաջ. Ի Նիկիցեան։

(Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 1270)

Վերոյիշեալ Հայկական Նամակներէն կարդացինք։

Այս հեռաւոր քրիստոնեական նամակներէն ոմանք արդէն լրագրաց միջոցաւ հրատարակուած էին. իսկ այլք դեռ նոր՝ ի լոյս կընծային։

Թէ՝ առանձինն եւ թէ՝ միասին՝ նիւթոյ լեզուի եւ հնարելոյ տեսութեանց նկատմամբ իրենց տեսակին մէջ անհամեմատ հեղինակութիւններ են։

Զարմանալի՝ որ Պատմագրութեան ոգւոյն եւ գործադրութեան մասին՝ երբեւ եւրոպական օրէնսդրութեանց հմուտ գրագէտ մը կը խօսի։ որ ազգային էրաց եւ սրաբաց միայն իրրեւ փորձութեան գիւտ մը կը հաւատ։ որ մարդկային բնութեան դատաւորք իմաստասէր հեղինակի մը պէս կը գնեն։ կը քննարանեն։ որ կ. Պոլսոյ ապիրատիներն՝ ահեղերն՝ անարդերն եւ անձերը Պոլսաբնակ Հայու մը պէս եւ Զմիւռնիոյ հանգամանքն ալ ըմբռնեն։ միւռնոյն գլուխոյ մը նման կրատրագրէ։ կը նկարէ։ գիրոյը կրանքը։ հաւատակ կարդի մտաւորագիր չէ։ թէպէտեւ այս գրքոյկը անոր վերաբերեալ նոյնպէս ընդարձակ եւրախոյրեքն ըլլայ։ սակայն անոր ապրած գրած քերան չարիր յիսուն կուտայ։

Գրեթէ ազգերնուս վերաբերեալ նիւթ մը չ'կայ։ օրոյ վրայ՝ առաջ կամ երկար՝ բան մը ըսած։ ակնարկ մը ըրած չըլլայ ուշիմ նամակագիրը։

Պատմութեան վրայ է խօսքը։

Լբ. նամակը կը գրէ եւ ազգին անցեալ եւ ապրելի վիճակը երկու էջի մէջ կ'ամփոփէ։ կը զուգակշռէ։

Դաւեն է տեսութիւնը՝ եւ հեռատեսութիւնը զոգոյս քիչ մը չափազանց։ փոնդի՝ որ ազգի պատուութիւնը նմանօրինակ դիպպոյ մէջ տիւսը մեկնաբանելու չունի։

Բայց եւ այնպէս պատկերը ճիշդ է։ թէպէտեւ բայց՝ ի Արզարու գերէն որ ուրեմն արդարազատ յիշատակութեան մը արժանի էր։ եթէ քրիստոնէութեան մասաբ։ ինչպէս ուրիշ ազգաց։ նմանապէս մեր ազգին հանար ալ բարեաց պատճառ դիմնալ հարկ է։

Նամակագրին գրիչը ազդային յեղուին վրայ կը շարժի։

Լդ. եւ Լէ նամակներն երեւան կուգան։

Աստուծին ընթերցում մը հարեւանութեան։

Գ. Օրէմոն—Աշակերտ Էկէմպէրկի Ուսուցչական վարժարանին հսկող եւ դասատու մթնաբանութիւն.

Պ. Պարժապեան—Աշակերտ Խասդիի Ղերբիեան վարժարանին, դասատու թուաբանութեան եւ հաշուակալութեան ոչխարհագրութեան եւ տիեզերագրութեան.

Պ. Ա. Լոզանեան—Աշակերտ Փարիզու Քանէվամ տեղւոյն դասատու գաշնակի.

Պ. Մարտեան—Աշակերտ Պէպէքի վարժարանին։ կրկնիչ։

Պ. Արծրունի — Աշակերտ Գուլպար—Շոնտազարեան վարժարանի։ դասատու Տանկերէն գեղագրութեան եւ լեզուի Ա. եւ Բ. դասարանաց.

Վերջ. փաշան՝ վարժարանին ներկայ վիճակին մասին հրատարակուած հիմնադրէն չափազանց պահ եղած ըլլալն յայտնելով, յանկարծ չեղնակալ եղաւ թէ՝ ցեղուչ էֆէնտիին եւ թէ բոլոր դասատուներուն եւ թոյլատրեց որ շարունակեն իրենց Ջանքն այն վարժարանին մասին՝ որ ազգին դասախօսարանին հայրենեաց պաշտօն ունի։

Ընդհանուր կիրակի. յուլիս 30. Նարբը—Գալատի երկաթուղիի վարժարանաց պարգեւատրութեան տօնի Արժեքնալէն վարչ ապետ Կիրսեան հեռաւոր կոչ կարդաց բոլոր խնդրաւոր ասեն-խօսութիւնն բրաւ.

«Գրեթէ չէ կեցած ժամանակ մը որ մանկանց հոգոյ ազնքան ասիոյ-գրական պէտք մը զգացուի բարոյ եւ առաջ դաստիարակութեան. եւ եւ կրթութեան, որքան որ այսօր։ խօսքս Գալատի եւ Գալաց վարժարանները յանախող դաստաւոյ մանկանց մասին է. Բաղձանք մը կայ որ գժբաղդաբար հանրական չէ տակաւին. եւ ահա է թէ՝ ցորքան մայրաքաղաքիս հայ — հասարակութիւնը դաստաւ-բական հայոց վրայ, է՝ զի գժբաղդաբար, եւ է՝ զի բոլորեցաղդաբար։ ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցութիւն կը բանեցնէ. եւ ցորքան դաստաւայնք չբիան կրնան անոյաստաւ-հան եւ տեսանց վասնզի այդ ազդեցութիւններն ճաշակել դանձին։ բամանդակ ազգին բարոյական կրթութիւն եւ արուեստական դարգացմանց կապակցեալ չափերը կը պահանջեն որ Գալատ վարժարանաց մէջ «բարոյք եւ

դաստիարակութիւն ու կրթութիւն մը» տրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը։ զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

Վան 13 յուլիս 1872

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Յունիս 17 թուով Հայրենիքի մէջ Վանէն իրկուած երկու նամակ կարդացինք։ Նամակագիրք տգիտութեամբ եւ լռնաւորութեամբ ազնիւրուեցան։ Պոլսոյն մինչեւ յերկինս կը բարձրացնեն, եւ իւր ազանդով եւ հայրենասիրութեամբ հանրածանօթ Ս. Հայրիկն եւ Բարդրատեան մոլորեալ ինիրու խառնարար եւ այն կանուանեն Բայց մանանայն եւ. Ճշմարտութիւնը՝ թէպէտ քիչ մ'ուշ՝ բայց կը յայտնէ եւ լայտնէ։ սենեակ. բռնաւորն։ ազատեցաւ Վասպուրականս ամ ոյժ ընդդիմեալ ուսումնական եւ ազգասէր փրոնոյ մը։ օրով կարնոեցի Հայրենասէր Հայրիկն եւ Ազգ։ վարչութիւնք։ թէպէտ ազգասէրս եւ լուսաւոր Պոլսոյ ինքնայ հոյնոյնէ եւ՝ ի նանիր յանդգնութիւնն։

Ամենայն դիւրութեամբ ու կրթութիւն մը։ ուրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը։ զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

միւռնոյն գլուխոյ մը նման կրատրագրէ։ կը նկարէ։ գիրոյը կրանքը։ հաւատակ կարդի մտաւորագիր չէ։ թէպէտեւ այս գրքոյկը անոր վերաբերեալ նոյնպէս ընդարձակ եւրախոյրեքն ըլլայ։ սակայն անոր ապրած գրած քերան չարիր յիսուն կուտայ։

Գրեթէ ազգերնուս վերաբերեալ նիւթ մը չ'կայ։ օրոյ վրայ՝ առաջ կամ երկար՝ բան մը ըսած։ ակնարկ մը ըրած չըլլայ ուշիմ նամակագիրը։

Պատմութեան վրայ է խօսքը։

Լբ. նամակը կը գրէ եւ ազգին անցեալ եւ ապրելի վիճակը երկու էջի մէջ կ'ամփոփէ։ կը զուգակշռէ։

Դաւեն է տեսութիւնը՝ եւ հեռատեսութիւնը զոգոյս քիչ մը չափազանց։ փոնդի՝ որ ազգի պատուութիւնը նմանօրինակ դիպպոյ մէջ տիւսը մեկնաբանելու չունի։

Բայց եւ այնպէս պատկերը ճիշդ է։ թէպէտեւ բայց՝ ի Արզարու գերէն որ ուրեմն արդարազատ յիշատակութեան մը արժանի էր։ եթէ քրիստոնէութեան մասաբ։ ինչպէս ուրիշ ազգաց։ նմանապէս մեր ազգին հանար ալ բարեաց պատճառ դիմնալ հարկ է։

Նամակագրին գրիչը ազդային յեղուին վրայ կը շարժի։

Լդ. եւ Լէ նամակներն երեւան կուգան։

Աստուծին ընթերցում մը հարեւանութեան։

Գ. Օրէմոն—Աշակերտ Էկէմպէրկի Ուսուցչական վարժարանին հսկող եւ դասատու մթնաբանութիւն.

Պ. Պարժապեան—Աշակերտ Խասդիի Ղերբիեան վարժարանին, դասատու թուաբանութեան եւ հաշուակալութեան ոչխարհագրութեան եւ տիեզերագրութեան.

Պ. Ա. Լոզանեան—Աշակերտ Փարիզու Քանէվամ տեղւոյն դասատու գաշնակի.

Պ. Մարտեան—Աշակերտ Պէպէքի վարժարանին։ կրկնիչ։

Պ. Արծրունի — Աշակերտ Գուլպար—Շոնտազարեան վարժարանի։ դասատու Տանկերէն գեղագրութեան եւ լեզուի Ա. եւ Բ. դասարանաց.

Վերջ. փաշան՝ վարժարանին ներկայ վիճակին մասին հրատարակուած հիմնադրէն չափազանց պահ եղած ըլլալն յայտնելով, յանկարծ չեղնակալ եղաւ թէ՝ ցեղուչ էֆէնտիին եւ թէ բոլոր դասատուներուն եւ թոյլատրեց որ շարունակեն իրենց Ջանքն այն վարժարանին մասին՝ որ ազգին դասախօսարանին հայրենեաց պաշտօն ունի։

Ընդհանուր կիրակի. յուլիս 30. Նարբը—Գալատի երկաթուղիի վարժարանաց պարգեւատրութեան տօնի Արժեքնալէն վարչ ապետ Կիրսեան հեռաւոր կոչ կարդաց բոլոր խնդրաւոր ասեն-խօսութիւնն բրաւ.

«Գրեթէ չէ կեցած ժամանակ մը որ մանկանց հոգոյ ազնքան ասիոյ-գրական պէտք մը զգացուի բարոյ եւ առաջ դաստիարակութեան. եւ եւ կրթութեան, որքան որ այսօր։ խօսքս Գալատի եւ Գալաց վարժարանները յանախող դաստաւոյ մանկանց մասին է. Բաղձանք մը կայ որ գժբաղդաբար հանրական չէ տակաւին. եւ ահա է թէ՝ ցորքան մայրաքաղաքիս հայ — հասարակութիւնը դաստաւ-բական հայոց վրայ, է՝ զի գժբաղդաբար, եւ է՝ զի բոլորեցաղդաբար։ ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցութիւն կը բանեցնէ. եւ ցորքան դաստաւայնք չբիան կրնան անոյաստաւ-հան եւ տեսանց վասնզի այդ ազդեցութիւններն ճաշակել դանձին։ բամանդակ ազգին բարոյական կրթութիւն եւ արուեստական դարգացմանց կապակցեալ չափերը կը պահանջեն որ Գալատ վարժարանաց մէջ «բարոյք եւ

դաստիարակութիւն ու կրթութիւն մը» տրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը։ զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

միւռնոյն գլուխոյ մը նման կրատրագրէ։ կը նկարէ։ գիրոյը կրանքը։ հաւատակ կարդի մտաւորագիր չէ։ թէպէտեւ այս գրքոյկը անոր վերաբերեալ նոյնպէս ընդարձակ եւրախոյրեքն ըլլայ։ սակայն անոր ապրած գրած քերան չարիր յիսուն կուտայ։

Գրեթէ ազգերնուս վերաբերեալ նիւթ մը չ'կայ։ օրոյ վրայ՝ առաջ կամ երկար՝ բան մը ըսած։ ակնարկ մը ըրած չըլլայ ուշիմ նամակագիրը։

Պատմութեան վրայ է խօսքը։

Լբ. նամակը կը գրէ եւ ազգին անցեալ եւ ապրելի վիճակը երկու էջի մէջ կ'ամփոփէ։ կը զուգակշռէ։

Դաւեն է տեսութիւնը՝ եւ հեռատեսութիւնը զոգոյս քիչ մը չափազանց։ փոնդի՝ որ ազգի պատուութիւնը նմանօրինակ դիպպոյ մէջ տիւսը մեկնաբանելու չունի։

Բայց եւ այնպէս պատկերը ճիշդ է։ թէպէտեւ բայց՝ ի Արզարու գերէն որ ուրեմն արդարազատ յիշատակութեան մը արժանի էր։ եթէ քրիստոնէութեան մասաբ։ ինչպէս ուրիշ ազգաց։ նմանապէս մեր ազգին հանար ալ բարեաց պատճառ դիմնալ հարկ է։

Նամակագրին գրիչը ազդային յեղուին վրայ կը շարժի։

Լդ. եւ Լէ նամակներն երեւան կուգան։

Աստուծին ընթերցում մը հարեւանութեան։

Գ. Օրէմոն—Աշակերտ Էկէմպէրկի Ուսուցչական վարժարանին հսկող եւ դասատու մթնաբանութիւն.

Պ. Պարժապեան—Աշակերտ Խասդիի Ղերբիեան վարժարանին, դասատու թուաբանութեան եւ հաշուակալութեան ոչխարհագրութեան եւ տիեզերագրութեան.

Պ. Ա. Լոզանեան—Աշակերտ Փարիզու Քանէվամ տեղւոյն դասատու գաշնակի.

Պ. Մարտեան—Աշակերտ Պէպէքի վարժարանին։ կրկնիչ։

Պ. Արծրունի — Աշակերտ Գուլպար—Շոնտազարեան վարժարանի։ դասատու Տանկերէն գեղագրութեան եւ լեզուի Ա. եւ Բ. դասարանաց.

Վերջ. փաշան՝ վարժարանին ներկայ վիճակին մասին հրատարակուած հիմնադրէն չափազանց պահ եղած ըլլալն յայտնելով, յանկարծ չեղնակալ եղաւ թէ՝ ցեղուչ էֆէնտիին եւ թէ բոլոր դասատուներուն եւ թոյլատրեց որ շարունակեն իրենց Ջանքն այն վարժարանին մասին՝ որ ազգին դասախօսարանին հայրենեաց պաշտօն ունի։

Ընդհանուր կիրակի. յուլիս 30. Նարբը—Գալատի երկաթուղիի վարժարանաց պարգեւատրութեան տօնի Արժեքնալէն վարչ ապետ Կիրսեան հեռաւոր կոչ կարդաց բոլոր խնդրաւոր ասեն-խօսութիւնն բրաւ.

«Գրեթէ չէ կեցած ժամանակ մը որ մանկանց հոգոյ ազնքան ասիոյ-գրական պէտք մը զգացուի բարոյ եւ առաջ դաստիարակութեան. եւ եւ կրթութեան, որքան որ այսօր։ խօսքս Գալատի եւ Գալաց վարժարանները յանախող դաստաւոյ մանկանց մասին է. Բաղձանք մը կայ որ գժբաղդաբար հանրական չէ տակաւին. եւ ահա է թէ՝ ցորքան մայրաքաղաքիս հայ — հասարակութիւնը դաստաւ-բական հայոց վրայ, է՝ զի գժբաղդաբար, եւ է՝ զի բոլորեցաղդաբար։ ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցութիւն կը բանեցնէ. եւ ցորքան դաստաւայնք չբիան կրնան անոյաստաւ-հան եւ տեսանց վասնզի այդ ազդեցութիւններն ճաշակել դանձին։ բամանդակ ազգին բարոյական կրթութիւն եւ արուեստական դարգացմանց կապակցեալ չափերը կը պահանջեն որ Գալատ վարժարանաց մէջ «բարոյք եւ

դաստիարակութիւն ու կրթութիւն մը» տրուի։ եւ առ այս ս եւ է զանազանութիւն չդիացուի բնաւին։ Զեր մէջէն պիտի երլին դասախօսներ, ուսուցիչներ։ վարժապետներ եւս եւ վարժապետներ։

Աւանիկ կենսական խնդիր մը։ զոր իրրու այնպիսի ինչ ապրան է ազգի-զատութեան ուշադրութեան առնու։ եթէ չուզուիր որ ապագայն Գալատ Գալաց ծոցէն եղիցիք դաստաւորի դաստիարակ՝ վարժապետ՝ վարդապետ եւ այլն։ դաստաւանաց մէջ գոչուածի կարգաւորէն եւ բոլոր ընեն ա՛յն բանը՝ ինչ որ երբեմն ըրաւ մեր հոխանդարդն, Աղամեանց եւ Ե-ւայլ, հակառակորդն ազգի մարդկան Յառաջ։ Երբոր հանդիպ այն երկու թշնամաներն ուսանել՝ ի պարզ արդիւնաց ծառոյն՝ հաւատացնելով թէ ապքերնին գլխաւ բացուէր։ եւ տատաւածներ գլխաւ ըլլային։ Ա.յ՝, գիտք է յանձն առնուլ ամեն հնարաւոր դա-հոգութիւն։ եթէ չուզուիր որ չարաչար ղեղծմամբ եւ չարաչար ոչ բաս-նալով՝ դաստաւացուց գլխուն այն բանը բերել որուն ինչ որ եկաւ գլխ բանէ մարդուն գլխուն։ օրն որ անոնցով խաբուանեկ թշնամւոյն։ իր գնով հեռ մերկ ու բոպիկ Սեկամբէրից եւ Գիլամբէրց բոցեղէն որդն ուսկեն էն կը վախչէր եւ նգնմէն գաւրս կը փաճառէր։ կրկնելով ինչ որ երբեմն իրաք ունէր։»

միւռնոյն գլուխոյ մը նման կրատրագրէ։ կը նկարէ։ գիրոյը կրանքը։ հաւատակ կարդի մտաւորագիր չէ։ թէպէտեւ այս գրքոյկը անոր վերաբերեալ նոյնպէս ընդարձակ եւրախոյրեքն ըլլայ։ սակայն անոր ապրած գրած քերան չարիր յիսուն կուտայ։

Գրեթէ ազգերնուս վերաբերեալ նիւթ մը չ'կայ։ օրոյ վրայ՝ առաջ կամ երկար՝ բան մը ըսած։ ակնարկ մը ըրած չըլլայ ուշիմ նամակագիրը։

Պատմութեան վրայ է խօսքը։

Լբ. նամակը կը գրէ եւ ազգին անցեալ եւ ապրելի վիճակը երկու էջի մէջ կ'ամփոփէ։ կը զուգակշռէ։

Դաւեն է տեսութիւնը՝ եւ հեռատեսութիւնը զոգոյս քիչ մը չափազանց։ փոնդի՝ որ ազգի պատուութիւնը նմանօրինակ դիպպոյ մէջ տիւսը մեկնաբանելու չունի։

Բայց եւ այնպէս պատկերը ճիշդ է։ թէպէտեւ բայց՝ ի Արզարու գերէն որ ուրեմն արդարազատ յիշատակութեան մը արժանի էր։ եթէ քրիստոնէութեան մասաբ։ ինչպէս ուրիշ ազգաց։ նմանապէս մեր ազգին հանար ալ բարեաց պատճառ դիմնալ հարկ է։

Նամակագրին գրիչը ազդային յեղուին վրայ կը շարժի։

Լդ. եւ Լէ նամակներն երեւան կուգան։

Աստուծին ընթերցում մը հարեւանութեան։

Գ. Օրէմոն—Աշակերտ Էկէմպէրկի Ուսուցչական վարժարանին հսկող եւ դասատու մթնաբանութիւն.

Պ. Պարժապեան—Աշակերտ Խասդիի Ղերբիեան վարժարանին, դասատու թուաբանութեան եւ հաշուակալութեան ոչխարհագրութեան եւ տիեզերագրութեան.

Պ. Ա. Լոզանեան—Աշակերտ Փարիզու Քանէվամ տեղւոյն դասատու գաշնակի.

Պ. Մարտեան—Աշակերտ Պէպէքի վարժարանին։ կրկնիչ։

Պ. Արծրունի — Աշակերտ Գուլպար—Շոնտազարեան վարժարանի։ դասատու Տանկերէն գեղագրութեան եւ լեզուի Ա. եւ Բ. դասարանաց.

Վերջ. փաշան՝ վարժարանին ներկայ վիճակին մասին հրատարակուած հիմնադրէն չափազանց պահ եղած ըլլալն յայտնելով, յանկարծ չեղնակալ եղաւ թէ՝ ցեղուչ էֆէնտիին եւ թէ բոլոր դասատուներուն եւ թոյլատրեց որ շարունակեն իրենց Ջանքն այն վարժարանին մասին՝ որ ազգին դասախօսարանին հայրենեաց պաշտօն ունի։

Ընդհանուր կիրակի. յուլիս 30. Նարբը—Գալատի երկաթուղիի վարժարանաց պարգեւատրութեան տօնի Արժեքնալէն վարչ ապետ Կիրսեան հեռաւոր կոչ կարդաց բոլոր խնդրաւոր ասեն-խօսութիւնն բրաւ.

«Գրեթէ չէ կեցած ժամանակ մը

է։ լրագրաց էջերը Վասպուրականի մէջ անընդհատ գործուած սպանութիւնեց, առեւանգութիւնց յափշտակութիւնեց կիսկերդմանց արտասուելի պատկերներով լի են եւ դուք տակաւին չՊողոսն Քիւրտեան. ոսկրուն անուանելոյ չէք ամաչիր։ Կերեալ թէ դուք լրագրաց մէջ մինակ ձեր նամակներ կը կարդաք եւ ալ ոչինչ հաղորդութիւնց չարք. սոսկ գուք երբէք լրագիր չէիք կարդար զանոնք սասխու պրպտարիչ եւ վերատակար անուանելոյ հիմոյ փափաքանօք գտանէ եւ Հայրենիք կը վիճակք լոկ ձեր նամակներ եւ Պօղոսի ջատագովութիւնք լսելու համար։

Իրաւ է որ Պողոսը հազար ոլխարէն երբեմն ատակաց սէջ չյայտնելու համար մէկ քանին պատահմամբ գուցս հանելու է։ Նա Հայոց վանից մեծագոյն բարեսէր Քիւրտիրան բաշխել եւ անպատիժ Թորոս խոստանալէ ետաք միայն Գէորգին։ Ի հիսուսանն ռամիկն հանդիսաբարոյք մարդոյ ազգային եւ հայրենեաց եւ կրոնի պարտք (խիստիրխանէ)ի եւ Քրիստոս մէջ սորուած է։ Մենք փուչն խաղող եւ ոտատակէն թուղ խնդրողներէն չենք։ Թող մեր լուսոյ հակառակորդք զՊողոս իրրեւ ուսումնասէր այնքարնաչէն պարտաչէն եկեղեցաչէն եւ այն կիրեցնել ուռնս Ա։ յանմեանի՝ օրյուն լայանի են՝ բայց աւելի լայանի պիտի ելլան երբ Պատրիարքարան փութայ օր առաջ քննելոն եւ դատապարտելն վերատին քննութիւնն ենթարկել։

Պողոսի անտեղի անդնդոց անանկեակ ուսումնական կամ կրթեալ քաղաքացի մ'երբ գժրապարութիւն ունենայ ուրիշին անդամ նեղկայանալ անոր անանց անոր գանգի վարմունքը լսէ անոր անհանդի փարան եւ արտասանութիւն։ մանաւանդ թէ ինչպէս ուրբան չնոսկանայ (յուն չանարդի՝ եկեղեցակիսանք)։ ։ (վերինոր խօրն էլ գրան էր)» ըսելով կը մերժէ կը զարնէ անշուշտ ատաջնորդին կոդուութիւնէն։ Ժողովրդեան կոդուութիւնն ոչիսի հետեւցնէ։

Արդ՝ եղարք Պողոսեանք՝ ձեր պաշտաստի ոյս վիճակով ինչպէս կը յանդգնիք Գարեգին վարդապետի համար այ ըսել թէ «չկար բանիրուն վարդապետ որ Հայրիկը Կանմանապրութեան դարձադիր խրիկը» վարդապետ մ'որ իր կրչեալ իսոնական վարմամբ, ազգասիրական արդեամբք եւ գոնադան վարձատրութեամբ ծանոթ եւ հազուագիւտ է Ազգին։ Ոչ դուր, կամակ՝ ինչ, կը տեսնէք եւ չէք տեսանիր։ վասն զի ձեր շանուն կը դգէր, վասն զի ձեր գաղտնաձանուն եւ խուսուր գործեր պիտի լուսաւորին։ Ի յոյս գան։

Վերջապէս՝ մենք իրաւ ձեր լսարիք խարնող եղբայրներ կաղաչենք ձեզ՝ որ ժամանակին ատաջ խնայարիք ձեր անձնական չարին տեսա եւ Ազգութիւն Հայրենիք եւ եկեղեցի սիրեք։ ձեր տանեկ մանկանց ապագան խորհիք։ Ամենայի ինմարեներուն պէս մի մոռնիք՝ ձեր յարեւրար Սարգսեանքին եւ Թէմիսակիէսները հարցնել։

Մի ծանկէք ձեր վերջին մեղէք որ ժամանակի եւ ժողովրդեան հրաւիրանաք Հայրիկի ձեռքը զեղ եւ գարման դնէ։ Լուսոյ, ճշմարտութեան եւ ժամանակի հանանքին զեմ հակառակելու յիմար փորձին մ'ապաւինիր։

Եղիազար Թերզիպաշեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՂՐ՝ ՏՐՈՑ

1870—1871

ՏՈՒՑԱԿ 46

Նախորդ հրատարակութեան գումարը 138,225

Մեծագոյն էֆէնտիք

Թորգոմ Դ. Զանիլեան	75
Զենոբ Պետրոսեան	75
Խաչատուր Սարգսեան	75
Պետրոս Արծիկեան	75
Պաղտիկ Սաքաեան	75
Յակոբ Պետրոսեան	75
Գրիգոր Յովհաննէսեան	75
Դաւիթ Զէրիճեան	75
Կարապետ Հիւսէրեան	75
Պետրոս Մոմճեան	75
Խաչատուր Յակոբեան	75
Մ. Էմանուէլ Ռոճեան	25
Մկրտիչ Աւագեան	25
Յովհաննէս Յակոբեան	25
Կարապետ Քերովբէեան	25
» Գրիգորեան	25
Հայրապետ Քերովբէեան	25
Պաղտասար Գասպարեան	25
Գանիկ Մէլքոնեան	25
Գաբրիէլ Կարապետեան	25
Թադէոս Տ. Կարապետեան	25
Գաբրիէլ Գասպարեան	25
Գրիգոր Հիւսէրեան	25
Սէֆէր Մանուկեան	25
Մանուկ Կիրակոսեան	25
Դէորգ Մուրատեան	25
Կարապետ Դշանեան	25
Գաբրիէլ Կարապետեան	25
Մարտիրոս Գրիգորեան	25
Մ. Ոսկիհան Սահակեան	25
Կարապետ Յովհաննէսեան	25
Դէորգ Մկրտչեան	25
Մերսէհ Թագաւորեան	25
Գումար	50,700

31 Յուլիս 1872

Ի Պատրիարքարանի Հայոց Գումար-Գաղու.

Ի Գրիչաց Ազգ. Վարչ. Ցեռ. խորհրդոյ
Գանձապետ
Յ. Ղազար Յ. Հովհաննէսեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՂՐ՝ ՏՐՈՑ

1871—1872

ՏՈՒՑԱԿ 25

Նախորդ հրատարակութեան գումարը 90,125

Մեծագոյն էֆէնտիք

Մկրտիչ Աւագեան	25
Յովհաննէս Յակոբեան	25
Մ. Մանուկ Ռոճեան	25
Քերովբէ Քրիստոսեան	25
Կարապետ Քերովբէեան	25
» Գրիգորեան	25
Հայրապետ Քերովբէեան	25
Պաղտասար Գասպարեան	25
Գանիկ Մէլքոնեան	25
Գաբրիէլ Կարապետեան	25
Թադէոս Տ. Կարապետեան	25
Գաբրիէլ Գասպարեան	25
Գրիգոր Հիւսէրեան	25
Սէֆէր Մանուկեան	25
Մանուկ Կիրակոսեան	25
Դէորգ Մուրատեան	25
Կարապետ Դշանեան	25
Գաբրիէլ Կարապետեան	25
Մարտիրոս Գրիգորեան	25
Մ. Ոսկիհան Սահակեան	25
Կարապետ Յովհաննէսեան	25
Դէորգ Մկրտչեան	25
Մերսէհ Թագաւորեան	25
Գումար	50,700

31 Յուլիս 1872

Ի Պատրիարքարանի Հայոց Գումար-Գաղու.

Ի Գրիչաց Ազգ. Վարչ. Ցեռ. խորհրդոյ
Գանձապետ
Յ. Ղազար Յ. Հովհաննէսեան

ԾԻՆԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Գէյքեոյի Տարպարանէյին ապատոյցը համար 20,000 հոգ ազգ եւ թոյլ եւրոպայի կաշին դնահատութիւնը վերջնական կերպով պիտի կատարի հինգշաբթի օր օգոստ. 10ին ի Տարի Շուրա։

Ուստի յիշեալ կոչիները մատակարարել ուզող վաճառականք կը հրաւիրուին նոյն օրը նեղկոյ դանուելիք յիշեալ ատեղերքը դնահատութեան։

Օգոստ. 7 1872

Ի Դուռն Յարարատեան

Կարանրական դրոյց համար 15,000 օխայ ոսխին դնահատութիւնը օրիսի կատարի չորեքշաբթի օր օգոստ. 9ին ի Տարի Շուրա։

Ուստի յիշեալ ոսխը մատակարարել ուզող վաճառականք կը հրաւիրուին յիշեալ օր ի Տարի Շուրա ելլալիք դնահատութեան ներկայ գտնուիլ։

7 Օգոստ. 1872

Ի Դուռն Յարարատեան

Ինչ նմանութիւն։ Լինչ դէպ։

Հերթիակն անոր տարաբաղդ մահը կը գուշակէ։ եւ անդրադարձանական անմահութիւնը կեսրաչխատարէ։

Ասոր հետ բարդատուած է ուրիշ բանոհիւս մը։ Մուսոյին։ որուն քիչ մը մութի մէջ թողուած նկարագիրը չներիր որոշ կարծիք մը ունենալ այս անուան նախատիպ եղէլ անձին վրայ։

Այս կարգ են են՝ ըստ մեր կարծեաց՝ նաեւ Պուրոս։ Յոհաննոր եւ Հարուն կոչուած անձինքը։ որոց ատաջինը սկզբանէ կը պաշտպանէ եւ դեղեցիկ օրինակ մը կրնայ Յոհաննադրութեան նոր հաստատուած ժամանակ՝ ազգային երիտասարդներէն ամենց բռնած ընթացքին։ իսկ վերջինը։ զարձեալ նոյն երիտասարդներէն՝ իրենց սիրելանքը դարձնելոն զոհաղութեան ապացոյցանքու չարի հանգամանք զոնոզներուն։

Յոհաննոր գալով։ եթէ չենք սխալիր։ առաջ ալ հոկայ հասակը եւ Յոհաննուրեան ձայնը ընդունելոյ աչքերուն։ կերեւի եւ ակամէ ներուն կը հնչէ։ երբ իր նկարագիրը կը կարդացուի։

Ուսոր կը յայտնուի Ն—ՇՆՆ չբերեր ապրատիմբ։ որ ապրենալու ազգ-ազգ նշանաւոր ազգ-ազգ գրոյց հանդիսաւոր։ եւ։ ի չիպէս ազնիւ ոգւոյն։ խոհական մտքին եւ ազգասէր սրտին։ Հայաստանի ժողովրդեան հանկրաթիւնը դրաւոր հոյակապ տեսի մը։ եւ Յոհաննեան պիտաութեան ատաջ զարտոնոտարդ մէկուն պատկերն է։

Հոս դոյնաստն իր յարմար տեղը գտած է։ եւ 1866 Օգոստոսի 4 թիւակնաւ դրուած մէկ նամակը՝ յիսատոյ տարիներուն մէջ իր կատարեալ փաստագրութիւնը ընդունած։

Այսպիսի հշդրիտ զարտեր մ'ալ կրնայ ոյնն ԾԼ եւ ԾԹ նամակները Աէյեանի եւ Յարոյի Նիկոմանի։ որ արդարեւ Պուտուրլեան զուդակցութիւն մը կընէ վերջը՝ այս երկու անձանց հանդամանքներուն միայ։ որոց մին՝ այսօր բարեկիշատակ հանդուցեալ մը տիպը կը ներկայանայ։ եւ միւսը ժամանակիս բարձրատիճան պինուրականի մի։ որ եւ միանգամայն ազգային ժողովներնուս ամենէն հարատարտոն անդամն է։

Իսանիսլի թէ՝ անունը եւ թէ նկարագրը շատ թարմանցիկ բլլալով։ ընթերցողը զիրաւ կրնայ իմանալ թէ ո՞վ է այս տարանդատուր տարմարագէտ՝ որ բնական եւ Հայկական տարազիրը միանգամայն ազգերնուս մէջ։ եւ որ շատերուն մտաց մէջ յղացած՝ բայց զարմացրութիւնը դիւ չատնուած մէկ քանի մտանոյ բանան եւ ոնանատագիտական ձեռնարկներով ալ հոչակ ստացած է։

Նորագոյնը՝ վերջին մեռնուոր հոգակրութիւնը ունցող Երեւելի դրամանի մ'անունն է։ որոյ մասին՝ ատագրոյն նկարիչը՝ իր ամենէն կարգը եւ կծու վրձինը զործածած է։ մերանս քիչ մը չափազանցութեամբ։

Նոյնը կրնայ քանի նաեւ Լուսանի նկարագրութեան հասնիլ։ որ երբեմն (նամակ ԼԶ.) Զմիւռնաբնակ Հայրագիտոյ կուսակն էր։ ամենուն խնկարկութեանը նպատակ։ իսկ միւսիրը՝ իր ջերմեռանդ սպասարկուագ Լուսի ս. շարանը եղաւ։—գուցէ մեծաւ մասամբ իր անընդհատ ընթացքին։ ու Արեւելքի բարքին ու ազգութիւնները՝ երկարատեւ պանդխտութեամբ մոռցած ըլլալուն պատճառաւ։—

Դարձեալ ո՞վ չճանչնար զուարճաբան Լուսին՝ որ կիր նամակին մէջ տիրապէս գլխադրուած է։

Անոր երբեմն միգաստաստ միմիայն ո՞վ դպած եւ կսկծագին խոյթ մը ընդունած չէ։

Այս ճշդրտապէս նկարագրութիւնները կը վերջանան ուրիշ մէկ քանի անձանց եւ մանաւանդ երկու հանրածանօթ եկեղեցականաց պատկերներովը։ որոնցմէ Յուսէպ՝ փոքրագոյնն՝ բայց վարդանցիկ մէդէսի մը պէս չատանցմէ հեռ առնած զարդած է ազգային իրաց հրկիզանէն։ իսկ մեր-ը—իբրեւ հատատուն ատագ—գեռ կը ցոլայ իր մեզմ լուսովը Հայրենասէր դիտուն գրոյ։

Վերջապէս Հայկակն նամակներ։ ընդհանրապէս 1866 ատարուան մէջ տեղի ունեցած ազգային մեծամեծ փոփոխութիւնաց ձեռնամուխ եղող ամեն կարգի անձանց մէջ փարրիկ՝ բայց քաջանկար կենսագրութիւնը կրնայ տեսնել։

Իսկ ուրիշներուն վրայ պարուսնակած նամակները մէյմէկ ընակը օրինակ են անոյ։ խմատի եւ նորը դիտողութեան։ որոնց մէջ թեպէտեւ տեղ առ հեղնական խնդիրներ մը։ կրնց թեպողրութեամբ գծուած ատր մը եւ։ կամ՝ Հայրենասիրական բուռն ըղգացմունք գրդեալ անարդար ակնարկ ապրգած ոչ ըլլան։ սակայն ասանք՝ այն խառնայոյզ տարրներուն բնական տրձագանքը համարուելու են։ եւ լաւ այնմ։ յիշեալ նամակագրացն ազգ մը տուած են։

Ա. Ց. ԱՅՎԱԶԵՆՆ

(Շարունակելի)։

Յառաջիկայ երեքշաբթի օր՝ ամսոյս 8 ին՝ Տարի Շուրջի մէջ 40.000 հատ բուրդէ չինուած էլեուկներ դնահատութեան պիտի դրուին։

Ուստի յիշեալ էլեուկները տալու յանձնառու եղող վաճառականք կը հրաւիրուին նոյն օրը յիշեալ տեղ ըլլալիք դնահատութեան ներկայ գտնուիլ։

2 օգոստ. 1872

Ի Դուռն Պպարապետի

Տանկայ 88 տարուց մօտ ամսոյն սկիզբէն մինչեւ մայիս տասնոյն վերջը կայսերական գօրայ «էթ քոմիսիոնը» քսուած մանաւանդ ամէն թոշակ (թայլեին) ունեցողներուն տրուած փուսուլա որ քոչ որ գանուի, պէտք է որ նոյն ատենը քովը դտնուած փուսուլան մինչեւ օգոստոսի վերջը տանի միւթասէրիֆին տայ եւ փոխարէնը ընդունի կամ մին եւ կամ տասակ։ յիշեալ միջոցէն ետքը թէ որ փուսուլա նեղկայացուի, չտեսի ընդունուի։

31 յուլիս 1872

Ի Դուռն Պպարապետի

LLOYD SUISSE

ԼՈՅՏ ՍԻԻՍ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

(ՍԻՆՈՒՐԹԱ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆԹԷՐՏԻՒՐՏԱ

Բոլոր ընկերութեան կ. Պոլսոյ գործակալութիւններին (աճէնցիօ) ապահովութիւնն ունին Յունաքի, Ծուխլու եւ Գեալաթ փերայ վաճառք ապահովելու։

Առաւել մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել ստորագրողաց։

ՀԼԻՄԱՆ ՀԻԼՊԻՆԿ — ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ

Ընդհանուր Գործակալ — Գործակալ

Զուրիխ — Ի Պահէք դարանի

Քարանթինա փողոց թիւ 2 — Ն. Պոլիս.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՍԿԻՒՇԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱՏՊՈՍ

Կ ՊՕԼԻՍ ՉԻՆԵԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ԵՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՅՈՒՆԻՍ 22 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ Դ ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժ-ամ թէ- — Եւրոպական եղանակ

10 30 1 Կէնիմանոյլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Կէյքօղ, Կէնիքէօյ, Էմիրկէն· Ր. Հիսար։

11 23 Եէնիմանոյլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Կէնիքէօյ, Պօյաճը· Ի Հիսար, Պէպէք։

11 30 25 Ր. եւ Ա. Գալաթէն Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Կէնիք. Սթէնեա, Էմիրկէն· Ր. Հիսար· Պէպէք։

12 15 2 Կէնիմանոյլէէն Մէզար· Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա Կէնիքէօյ, Էմիրկէն Հիսար, Պէպէք։

1 20 Կէնիմանոյլէէն Մէզար· Պէօյիւքտէրէ Թարա· Եէնի (ուրբաթ օրերը Էմիրկ· Ր· Հիսար Պէպէք)

1 15 19 Ռումէլի եւ Անատօլու Գալաթէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Կէնիքէօյ. Էմիրկէն Ր· Հիսար Պէպէք Օրթաք· (թացի ուրբաթէ)

2 18 Եէնիմանոյլէէն Մէզարպուրն· Պէօյիւ· Թարապիա, Կէնիքէօյ Պօյաճըքէօյ, Ր· Հիսար, Պէպէք Արնավուտքէօյ Օրթաքէօյ, Պէշիքթ։

2 45 23 Եէնիմանոյլէէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա, Կէնիքէօյ Սթէն, Էմիրկէն Ր Հիսար, Պէպէք Արնավուտքէօյ, Օրթաք· Պէշիք։

3 45 25 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ· Եէնիք. Սթէնեա Միրկէօն, Պօյաճը· Ր·Հիսար Պէպէք Արնավ·

5 2 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ· Եէնիք· Էմիրկ· Ր· Հիսար· Պէպէք· Արնավուտք· Պէյլերպ· Օրթաք· Պէշիք։

6 6 Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Կէնիքէօյ Էմիրկ· Ր· Հիսար· Դանա· Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք, Պէշիկթաշ։

6 45 5 Եէնիմանոյլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօղ· Եէնիքէօյ, Էմիրկէն Դանլրճա, Ր· Հիսար· Գանտիլլի. Արնավուտքէօյ, Պէյլերպէ· Օրթաքէօ. Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսկիւսար։

8 45 19 Եէնիմանոյլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօղ Եէնիքէօյ, Պօյաճ· Ր· Հիսար, Պէպէք Արնավուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ, Գալաթաշ։

9 45 11 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Սթէն· Էմիր· Ր· Հիսար, Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաք, Պէշիկթաշ։

Աբնավուտ գիշեր

11 29 Արնավ· Գուր· Գուզկ· Պէշիկ· Գալաթ· (Թացի ուրբաթէ)

11 30 41 Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։

12 4 Պէպէք Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ։

12 30 6 Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Գալաթաշ։ (Թացի ուրբաթէ)։

1 1 Արնավուտք· Գուրուչ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ։

1 30 29 Արնավուտ· Գուրուչ· Օրթաք, Պէշիք։

2 4 Արնավուտ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկթաշ, Գալաթաշ։

2 30 6 Արնավուտ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ· Գալաթաշ։

3 30 29 Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ, Գալաթաշ։

4 15 20 Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Գուզկ· Պէշիկ· Գալաթաշ։

5 15 28 Արնավուտքէօյ, Պէյլերպէյի· Օրթաքէօյ Գուզկ· Իսկիւսար· Գալաթաշ։

7 30 4 Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ, Գուզկ· Պէշիք· Գալաթ.

10 30 29 Արնավուտքէօյ Վանիքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուկ, (Ուրբաթի օրերը ժամը 10 ին)։

11 4 Արնավուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Աւէլեան եղանակ

11 30 21 Պէյքօղ Բայազատ· Գանլրճա. Ա· Հիսար, Գանտիլլի· Վանիք, Զէնկիլքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուք։

11 45 5 Վանիքէօյէն Զէնկիլ, Պէյլերպ, Գուզկունճք, Գալաթ։

12 30 23 Պէյքօղ Բայազատ· Իրիքթաթ թաչա մանալլէսի· Գանլրճա, Ա· Հիս· Գանտ· Վանի, Զէնկ· Պէյլերպ· Գուզկ.

1 15 28 Պէօյիւքա. Պէյքօղ, Բայազատէ. Գանլրճա, Ա· Հիսար, Վանիքէօյ Զէնկիլքէօյ, Պէյլերպէյ· Գուզկունճուք,

2 15 17 Պէօյիւք· Թարապ· Պէյքօղ, Բայա· Գանլր. Ա· Հիսար, Գանտիլլի· Վանիքէօյ Զէնկիլ· Պէյլերպէյ· Գուզկ

3 45 21 Պէյքօղ, Բայազատէ. Իրիքթաթ թաչա մանալլէսի· Գանլրճա Ա· Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկիլքէօյ. Պէյլերպէյի. (թացի ուրբաթէ)։

8 45 22 Պէօյիւք. Պէյքօղ, Բայա· Գանլր· Ա· Հիսար Գանտիլ· Վանիք, Զէնկիլքէօյ· Պէյլերպէյ Գուզկ· Իսկիւսար։ (Ուրբաթի օրերը Իրիքթաթ թաչա մանալլէսի)

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եղանակ

1 2 45 23 Պէշիքթաշ· Օրթաքէօյ· Արնավուտք· Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիքէօյ· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ· Եէնիմանոյլէ։

1 5 Գալաթաշ, Իսկիւսար· Պէշիքթաշ· Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Արնավուտքէօյ Գանտիլլի Ր· Հիսար, Դանլրճա· Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօղ· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ Եէնիմանոյլէ։

2 25 Պէշիքթաշ· Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ· Արնավուտքէօյ Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիքէօյ· Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու։

3 15 2 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ· Պէյլերպէյ· Արնավուտք· Գանտիլլի Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Սթէնեա· Եէնիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։

4 15 Գալաթաշ· Պէշիքթաշ· Օրթաքէօյ· Արնավուտքէօյ Ր· Հիսար· Պօյաճըքէօյ· Դանլրճա· Եէնիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։

5 15 19 Պէշիք· Օրթաք Արնավուտք· Պէպէք· Ր· Հիսար, Էմիրկ· Եէնիք· Պէյքօղ· Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ· Մէզարպուրնու· Եէնիմանոյլէ։

5 45 4 Իսկիւսար· Պէշիքթաշ· Գուզկունճուք Օրթաքէօյ, Զէնկէլ· Վանիքէօյ Արնավուտքէօյ։

6 30 22 Պէշիքթաշ· Օրթաք· Պէյլերպէյ Արնավուտք· Գանտիլլի Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիք· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ։

7 45 11 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզար։

9 2 Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար Էմիրկէն· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւք· Մէզար Եէնիմանոյլէ։

9 30 1 Ր· Հիսար Պօյաճըքէօյ Եէնիքէօյ Պէյքօղ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմանոյլէ։

10 20 Եէնիք· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու, Եէնիմանոյլէ։ (Ուրբաթի օրերը Ր· Ա. Գալաթ այ)։

10 15 23 Օրթաքէօյ Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկէն, Սթէնեա. Եէնիքէօյ· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ· Մէզարպուրնու։ Ր· եւ Ա· Գալաթ (Թացի ուրբաթէ.)

10 30 19 Պէշիքթաշ Գուրուչ· Արնավուտ· Ր· Հիսար· Պօյաճըքէօյ Սէնիք· Թարապ· Պէօյիւք· Մէզարպուր·Եէնիմանոյ

10 45 25 Օրթաքէօյ· Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկ· Սթէն· Եէնիք· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ· Մէզարպուրնու Եէնիմա։

11 15 19 Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւքտ· Եէնիմանոյլէ։

Աբնավուտ գիշեր

12 15 1 Պէշիկթաշ· Օրթաքէօյ· Արնավուտքէօյ։

12 30 29 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ· Գուրուչ Արնավուտքէօյ։

1 15 4 Պէշիքթաշ Արնավուտքէօյ,

1 45 6 Արնավուտքէօյ

2 45 29 Պէշիքթաշ· Արնավուտ։

3 30 20 Գալաթաշ· Պէշիքթաշ· Օրթաք· Գուրուչ· Արնավուտք։

9 15 29 Պէշիկթաշ· Օրթաքէօյ· Գուրուչ· Արնավուտք Վանիք։

10 4 Գալաթաշ Պէշիկ· Օրթաք Գուրուչ Արնավուտք։

11 15 6 Գալաթաշ· Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնավուտք։

11 40 29 Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնավուտք

11 45 4 Պէշիքթաշ· Գուզկունճուկ· Արնավուտքէօյ·

12 11 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ· (Թացի ուրբաթէ)։

Աւէլեան եղանակ

2 15 21 Իսկիւսար· Գուզկունճք· Պէյլերպ· Զէնկէլք· Վանիք· Գանտիլլի· Ա՝ Հիսար· Դանլրճա· Բայազատճէ Պէյքօղ· (Ուրբաթի օրերը Իրիքթաթ Բայազ մանալլէսի)։

4 28 Գալաթաշ· Պէշիկթաշ· Իսկ· Գուզկունճուկ Պէյլերպէյի· Զէնկիլքէօյ· Վանիքէօյ Արնավուտքէօյ։

9 28 Գուզկունճուկ· Պէյլերպէյ· Զէնկիլքէօյ· Վանիքէօյ· Գանտիլ· Ա Հիսար· Դանլրճա, Բայազատճէ· Պէյքօղ· Թարապիա· Պէօյիւքտէրէ ·

10 17 Գուզկունճուք· Պէյլերպէյ· Զէնկիլքէօյ· Վանիքէօյ ·Ա· Հիսար· Դանլրճա· Բայազատճէ. Պէյքօղ Պէօյիւք·

10 30 21 Պէյլերպէյ· Զէնկիլքէօ· Վանիքէօյ· Գանտիլլի· Ա· Հիսար· Գանլրճա· Իրիքթաթ թաչա մանալլէսի Բայազատճէ· Պէյքօղ· (Թացի ուրբաթէ)։

11 22 Գուզկ· Պէյլերպէյի· Զէնկիլք· Վ· Ա· Ա· Հիսար Գանլրճա, Բայազ· Պէյքօղ·

11 30 5 Գալաթաշ· Գուզկ· Պէյլերպէյ· Զէնկիլ· Վանի·

Ա. ՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Դ ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՄԱՐ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԵՆ

Լոնտրա 3 ամիս գուրուշ 109 1/2

Փարիզ 23.40

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

7 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգլ· ոսկի	գուրուշ	109.10
Ղաթալէան ոսկի	»	87.3
Իմպէրիալ ռուս	»	89.6
Ռըբլիին	»	51.15
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	105.
Պլինդ	»	119.30

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 7 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՄՏԻՐ

Ցորեն կարծր Պէսարապիա	29	—34
» » Ազագ	32	—35
» » Պալչիք	30	—32
» » Պուրկաղ	30	—32
» Թէքիրտաղ	30	—32
» կակուղ Ազագ	30	—33
» » Պէսարապիա	28	—32
Կիրքա Թուրա	28	—32
Ցորեն կակուղ Պուրկաղ	28	—32
Վարոնա	30	—32
» » Պալչիք	28	—30
Եղիպտացորեն Թուրա	19	—20
» Անատոլ·	17	—18
Գարի Թուրա	14	—14 1/2
» Անատոլ·		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿ ՁՈՐ

Գուլբա	գուրուշ	—
Անատոլու	»	—
Բոլոս		
Լատիրնէ	»	
Ղրակաշ	»	

ԲԱՄՊԱԿ — Գուրուշ

Կէյլէ	հօխա	10
Նիզմիր	»	10 1/2
Աւանա	»	9
Պարեկատան	»	8
Վրասան	»	8 1/2

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	
» չլուացուած	»	
Բուռնէյի լուացուած	»	
» չլուացուած	»	
Վրասան լուացուած	»	
» կէս	»	
» չլուացուած	»	
Տուրանա	»	
Լսկի Շէհիր	»	8 3/4

ՄԱԶԸ

Գալակատան	հօխա	11—
Անատօլու	»	10—1/2
Ճերմակ	»	6—7

ՃԷՐԻ

Գայսերի Ա· տեսակ	հօխա	21
» Բ· »	»	19 —
Էնգիլիզիա	»	21
Թոզաթ	»	
Աքէլէր	»	
Եօզգատ	»	
Զօրում		

ԹԻՖԹԻՖ

Էնգիլիզիա	հօխա	44 —45
Գատամօղլ	»	44 —
Պէյքազար	»	46 —
Զէրքէզ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՑՆԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	8	կոտր մէկ Օ· Լ·	
Եօզկատ	»	»	»
Սիվաս	»	»	»
Էրզրում	»	»	»
Գայսէրի	»	»	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	հօխա	7 1/2—
Այվալը	»	6 1/2—
Սաքիզ	»	10 —
Միսիրի	»	6 1/2

Պլինդ թուղթ երկրին մէջ	Գր/ս	—10
Աֆիոն	» 260	—275
Քիրեշ	» 25	—26
Սուսամ	»	—
Դամասկոս Անատ· Քիլէ		—
» Բուլէյի »		—
Մեռաքա Պարսկ· Լէչտ	» 44	—
Պրուսա	—	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

	դուրուշ	
Խանդի Բիօն· տեսակ 100	հօխ· 1300—	
» Բ· »	» 1240	
Եէմէն	»	
Շաքար միոյի Հոլ·	կնդ· 250—	
» » Գազդ·	»	—
» գլուխ Գազդ·	290—	
Ձայ Գոնկօ	հօխան 26	—
» Բէքօ ծաղիկ	» 60	—80
Անազ (գալոյ)	կենդ· 1065	—
Պղպէղ (ղիլդէռ)	հօխա	11—
Լէղակ (լիվիա) Պէնկալա	» 130	—140
» » Մասրաս	» —	—9
Զինք տախտ· 100 հօխ ֆր·	95	—
Երիպի ճոզանեա	85	—
» տախտակ	98	—
» բեհեանա	80	—82
Քարֆիլա	112	—118
Բրինձ Խաղիոյ 100 Քիլ· Ֆր·	45	
Կարագ եղ Ռումելի դրչ·	13	—14
Խալիար	60	—65